

ОНП Філологія Лінгвопрагматика

Тип	Вибіркова
Код	Дисципліна за вибором
Семестр	4
Загальна кількість кредитів/годин	5 кр. (150)
Форма контролю	залік
Викладач	д. філол. н., проф. Коваль Л.М.
Необхідні обов'язкові попередні та супутні навчальні дисципліни	методологія та організація наукових досліджень, практикум викладача-дослідника, інтертекстуальний аналіз, «Когнітивна лінгвістика й лінгвоконцептологія: включаючи модуль ("Discourse and Concept: Regularity and Correlations")
Місце у структурно-логічній схемі	НД за вибором викладається в 4 семестрі на другому році навчання в аспірантурі
Форми навчання	Аудиторна
Критерії оцінювання	змістова і формальна відповідність нормативам, накопичувальний принцип (60 б. + 40 б)
Мова викладання	українська

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Підходи до визначення лінгвопрагматики як науки. Історія становлення лінгвопрагматики. Дефініція лінгвопрагматики як мовознавчої науки. Методи дослідження лінгвопрагматики: структурний аналіз, дискурс-аналіз, контент-аналіз, трансакційний аналіз, інтенс-аналіз. Структура лінгвопрагматики: мікропрагматика, макропрагматика, мегапрагматика. Зв'язки лінгвопрагматики з іншими гуманітарними науками.

Філософські засади виникнення лінгвопрагматики (Л. Вітгенштейн). Поняття мовних ігор. Діяльнісний підхід до мови в теорії мовних ігор Л. Вітгенштайна. Значення слова як його вживання в мові. Виникнення та розвиток лінгвопрагматики в мовознавчих розвідках (К. Бюллер, Ш. Баллі, Е. Бенвеніст). Експресивна та апелятивна функції мови в концепції К. Бюллера. Орієнтація на мовну особистість у концепціях Ш. Баллі та Е. Бенвеніста. Поняття диктуму та модусу в реченні.

Поняття мовленнєвого акту. Фази мовленнєвого акту: локуція, іллокуція, перлокуція. Співвідношення інтенції з іллокутивною фазою мовленнєвого акту. Інтенція як комунікативний намір мовленнєвого акту. Г. П. Грайс як теоретик поняття інтенції. Перші і другі інтенції. Інтенція та інтенційність. Перформатив як особливий тип мовленнєвого акту: ознаки перформативів.

Проблема типології мовленнєвих актів. Типи класифікацій (Дж. Остін, Дж. Сьорль). Класифікація мовленнєвих актів на основі перформативних дієслів. Параметри класифікації мовленнєвих актів у Дж. Сьорля. Прямі і непрямі мовленнєві акти. Особливості прямих мовленнєвих актів. Типи непрямих мовленнєвих актів (конвенційно непрямі та контекстуально-ситуативні). Непрямі мовленнєві акти як основна проблема лінгвопрагматики. Використання непрямих мовленнєвих актів у конкретних ситуаціях спілкування. Поняття комунікативної інтенції (Г.П.Грайс, С.Шабат-Савка). Інтенція та інтенційність. Типи інтенцій у комунікації.

Поняття комунікативної взаємодії (інтерактивність). Загальні вимоги до комунікативної взаємодії. Роль мовця та адресата. Аксиоми і параметри комунікативної

взаємодії (О. О. Селіванова). Типи комунікативної взаємодії (кооперація, конфлікт, суперництво).

Риторичні правила спілкування Аристотеля. Принцип кооперації та максими спілкування Г. П. Грайса (максими кількості, якості, відношення та способу вираження). Ідеалізований характер максим спілкування Г. П. Грайса. Критика принципу кооперації в лінгвопрагматичі. Принцип ввічливості та максими спілкування Дж. Ліча. Закони ефективного спілкування як узагальнені закономірності комунікативної взаємодії (А. Стернін). Правила спілкування для мовця та реципієнта (Ю. Рождественський).

Комунікативна взаємодія. Поняття «комунікативної стратегії» та «комунікативної тактики». Типологія комунікативних стратегій і тактик (Н. Формановська, О. Іссерс, І. Янко). Основні та допоміжні комунікативні стратегії. Поняття комунікативної невдачі. Типологія комунікативних невдач за причинами їх виникнення.

Комунікативна ситуація, її структура. Комунікативні ролі мовця та адресата. Типологія адресатів за комунікативними ролями. Поняття соціальної ролі та соціального статусу. Постійні та змінні соціальні ролі учасників спілкування. Вплив статі, місця народження, виховання, освіти комунікантів на перебіг комунікації. Психологічні ролі – его-стани за Е. Берном.

Невербальні аспекти спілкування. Специфіка невербальних засобів комунікації. Проблема типології невербальних засобів (аудіальні, візуальні, ольфакторні, тактильні та хронемічні невербальні засоби комунікації). Специфіка жестів і міміки як кінетичних невербальних засобів комунікації. Невербальні засоби комунікації в міжкультурній взаємодії.

Результати навчання:

РН1. На основі системного науково світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загально філософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.

РН2. Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми з галузі дослідження.

РН9. Ефективно спілкуватися і взаємодіяти в науковому просторі, зокрема й міжнародному, для розв'язання різноманітних фахових вузькоспеціальних і загальних завдань у галузі філології та міждисциплінарних досліджень.

РН16. Узагальнювати, критично мислити й аналізувати явища та проблеми, які вивчаються, виявляти гнучкість у прийнятті рішень.

РН17. Вільно оперувати лінгвістичною й літературознавчою термінологією (українською та англійською мовами).